

Gazet'a ese de dōe ori, adeca: Mercurea si Sambata, Fōie'a odata pesep-temana, adeca: Mercurea. Pretiilor este pe 1 anu 10 f.; pe diumetate a. 5 f. m. c. inlaintru Monarchiei.

GAZETA

TRANSSEEVANECE.

Monarchia Austriaca.

TRANSSILVANIA.

Agnita, 24. Noembre 1855.

Vrei a sci ceva despre scōlele romanesce de nna si de alta confesiune de pe aici, apoi aceste sunt inca in leagenu insintiarei, din lipsa midilócelor materiale — si a invetiatorilor demni, ca si po-

aiurea; dar' deocamdată trebuie se simu multiumiti ca suntu. — Singurul rezultat ce lu vedem este impreunare sechitie unite si neunite in Birgisiu in una, si ascurarea unui venit scolaric de 180 f. m. c. pe anu pentru invetiatori si scōla. —

Mai multe sau facutu in privintia administrativa cu scoaterea unei portiuni canonice pentru unu parocu neunitu si regularea comunitatilor si deregatorilor satesci, pe temeiulu principiului egalitatii — in urma caruia ajunse si ai nostri a si reprezentati in numitele deregatorii dupa analogia multimii loru in satele respective. —

Mai multe de alta data. —

Din Banatu Temesianu.

Despartiementulu alu V.

Scōle populare, bine sistematizate.

CXXII.

(Urmare din Nr. tr.)

Asiadara fiindu ca crescerea omului este dupla, adeca fizica si morală, si ca una fara de alta nu potu corespunde scopul cu demnitate si deplinatate, ci numai candu ambe cu unu pasu voru merge; caci multu atarna cea intelectuala dela desvoltarea celii fisice, si din contra; caci daca s'ar grabi cea intelectuala, de si acésta ar' ajunge prin o incordata silintia óre care gradu de maturitate, dara acésta numai cu scaderea cei fisice s'ar puté face, prin urmare ar trage dupa sine mai multa dauna de catu bine, daca luamu in consideratiune mai de aprope problem'a vietii; — macar ca se pote intempla asemenea extraordinarie crescere intelectuala, ca sau aflatu ómeni carii si in etatea cea cruda au aratatu mari pasi de intelectualitate, dara astfelui de ómeni numai raru sau pututu ala, si astfelui de crescere se pote privi ca unu spectaculu alu naturii.

Asemenea crescerea intelectuala morală este dupla, adeca luminarea, sau deșteptarea intelegerii, si a voii, sau cultivarea aloru doua fundamentale putintie ale omului, care earasi de nu voru pasi paralelu una cu alta, nici unu folosu nu este, nici pote fi, pentru ca scōpul crescerii celu mai deaproape este fericirea — si fericirea fiindu numai unu sentimentu, ca urmare starnita din reprezentatiunile bunului, care earasi ca clatiri ale susfletului volnice, daca nu voru avé indreptariulu celu dictat de minte sau dora descoperit ufera Dumnedieu, nu potu nasce bucuria cea eterna, adeveratulu rezultat alu fericirei; pentru ca crescerea nu o intielegu nicidcum, pre eticheta certianului, conversatiunile, politic'a s. a., prin care potu atrage placerea publicului, pentru ca aceste su numai nesc regule ale bunei cuviintie (decōre) care potu si regule purcēse si din firea cea stricata a omului (Evan. Matei c. 5, v. 46, 47. Evan. Luca c. 6, v. 33, 34) si macaru de ar si tocmai din buna cuviintia isvorite (Matei Evg. c. 7, v. 12) totusi aceste se potu privi, numai ca unu rezultat alu crescerei mai indepartat, dara nicidcum insasi crescerea; pentru ca eu prin crescere intielegu una maiestria dictata de mintea cea senetosa sau din descoperire — de a lumina mintea si a nobilita voia libera, sau mai pre intielesu, a fragedi, a domestici sentimentulu, alu experienta deplinu, si a nobilita anima, care daca ambe au pasit intr'unu

pasiu, si prin vre o influintia contraria, una sau alta nu sau smintitu in curgerea loru, de buna séma de acolo resară totufeliulu de relatiuni sociale, in celu mai naltu, mai eminentu si mai placutu gradu.

Dara totudeuna se precéda luminarea mintii, sau cultivarea intelegerii, ca voia se pote ave destula si deplina ocazie de a corespunde scopului; pentru ca clatirile susfletului (afecturile) numai prin reprezentatiunea conceptului adeverat plinu, luminat sau chiaru putenduse starni spre bine, sau spre reu, nascu adeverata otarie — asiadara mai din teiu vine reprezentatiunea, apoi clatirile, care daca e buna si clatirile voru si ceva bune, si voia nu va puté retaci; — de exemplu: unui omu facunduise nōpte in apropiere ceva, precum su meteorile, care se aprindu aprope pre fatia pamentului, ca candu ar ambla pre pamentu; daca omulu acela despre acésta nu va ave nici o cunoștința catu de slabutia, elu se spară pana la lesinu si daca e stricatu moralicesce, sau murmură asupra providintii divine, pentru creatura aloru asia monstruri: smeji priculici, moroi, strigoi, mamă padurii. Nele dōmne, naluce, valse, s'au fiindu elu in virtutea paruta, din micimea susfletului cadiendu in ipocrisie, sau superstițiune, devine pana la celu mai naltu gradu de fanatismu — candu din contra, unu altu omu invetiatu din aceea meteora culege o placuta curiositate, care lu redica pana la cea mai nalta idea despre puterea naturii, si despre alui Dumnedieu necuprinsa inteleptiune.

Pentru care mai inteu luminarea intelegerii, si apoi treptat cu acésta luminarea voii, sunt de a se dori pentru fiesce carele.

Asiadara ca se putem ajunge acestu felu de crescere, avemu lipsa de scōle bine organizate, si provisionate de tōte cerutele medii, si preparative. — Avemu lipsa de individe abile si destinate spre acestu scopu. — Avemu lipsa, si de o esăcta disciplina. — Din care de va lipsi numai una dintr'acestea, atunci tōta silintia nōstra, si cea mai esacta, nu se va puté cununa de nici unu meritabilu rezultat, ba tocma din contra, nici ca voru resplati ostenéla si durerea ce remane mai totudeuna de jiaba, fara de nici unu fruptu.

Dreptu aceea, mai nainte de a me lasa la consideratiunea prepuselor siemur ertatu a lua una icōna din crescerea nōstra scolastica cea mai de multu trecuta, de exemplu: nu ca se invinuescu timpul, si nu ca dora masiu tiené ca abilu, de a puté da unu indreptariu, sau unu regulamentu mai coresponditoru scopului seu, dora cu gandu reformatoriu de a obori cele de fatia, pentru ca de catu nimica, totu e mai bine ceva, — ceva, care semnéza mai multu de catu nimica, ci numai aducu inainte astufeliu de exemplu, pentru ca numai asia putandune oglinda smintele trecutului vomu puté da o mai nimerita direptiune viitorului; firesce — ca no cunoscandune sminta, nici putem a ne indrepta.

Cumea Cas'a Domnitoré Austriaca, sub care avemu norocire a ne consolida, sau ingrijatu pentru scōlele poporane acolo, unde n'au fostu pre tiermurita sau prestrinsa prin constitutiunea aristocratica, n'au lipsit u tretrimite ajutoriu cerutu, sau aflatu cu cale, dupa cum se pote vedé din intemeierea si edificarea mai multor scōle, basi salarisarea invetiatorilor din venit erariale, in provintiéra Banatu Temesianu, inca sub fericita Maria Teresia (vedi patenta din 2. Noembre 1766). — Dara óre ce invetatori puteam se avemu pre atuncea. — Ce pregatiri puteau se aiba nisice sodali de ai monastirilor, si ai calugerilor, pentru preparandia clerului, si a invetatoriilor abia sub fericitulu Imperatu Josifu II. pre la 1789, de 6 luni in curgere, se poruncise a se introduce in Temisiéra, si dupa ce metodu tiranu se propuneau invatieturile dela asemenea invetatori? —

(Va urma.)

Monarchia austriaca.

TRANSCILVANIA.

Брашовъ. Скимпета лемпелоръ de арсъ ши de мешишвъ. Unde се чере пъне, аколо тревеште неапъратъ ши лемпъръ. Челъ пъднъ пентръ кліше лециоръ постре ачеста есте о аксътъ некътътъ. Фъръ матеріалъ де арсъ къ че съмъ кокъ пънъ пеа ши съмъ феръ тъмълігъца; къмъ съ шъ апъръ де цервлъ иернъ; фъръ лемпъръ din че съмъ факъ концершнъ касъ, din че тасъ, сканъ, ладъ, чвѣръ, ботъ (donicъ), въте, din че каръ, аратъ, грапъ, din че фръкъ, гребъ, черкъри ши о тиє де алтъ зпелте неапъратъ тревештъ ла ікономія касъ; пентръкъ а не пърта totъ ка філософъ Dioценес, adикъ голанъ ши ліпсідъ де totъ адъностълъ, токма déкъ пеар ши траце лепеа постре спре ашаа чева, пъ не ласть дисъ аспрітъа клішеи днъ паче, чи не днъпинъ ши не скоте афаръ ла пъднъ, пентръка съ не къпітъ de тіжлочеле къндъреи ши але адъностълъ пъ пътъ отенескъ (касе), чи ши добіточескъ (етаъле, граждъръ, котеде ш. а.) — Ва съ зікъ пъднъ, лемпъръ стъ днъ цериле постре алтъръа ка гъпнаделе.

Къ тóте ачеста о трістъ есперіонъ де тóте зілеле пе днъвацъ, къ бтепій трекъ песте ачестъ адевъръ таре пе ма пои ка ши днъ фнпдълъ Nopdamерічей. Негріжа, пепъсареа де пъднъ, тъиераа ши днпдапеа лоръ фъръ пічъ о ржндиель, фъръ пічъ о кръдаре, прекът се фаче днъ цериле постре, есте de сиъріетъ ши пе карактеріеэъ фортъ вржтъ. Мнодіме de порупчъ ма палте ши ленъ де церъ*) с'а'д сілтъ ка съ адъкъ ши пе локгіторіи ачесторъ цері ла къпнштіцъ ши съмъ днъдъплече ка чеи карі ле а', съмъ кръде пъднъріе ши съ таie din еле пътъ днъръ регълеле пъднърътъ днътъеите пе лециле патъреи, еаръ чеи карі пъ ле а', съ сеъшъе ши съ съдескъ пъднърі пе челе dealвръ племшвъе, деспоите къ тотълъ de фрътъоий кодръ, де каре odiniбръ фесесеръ днкъпнлате. Ба пътеле регълатіве але сасілоръ санкціонате de ръпосатълъ Атъръатъ Франціскъ I. терсеръ ашаа денаре, къ рефлектаръ пе бтепій днкъ ши ла барвара стркътъ а собелоръ съмъ къпнблоръ ши къпнелоръ, днтръ каре се apdъ атътъ аттаръ де лемпъе къ тотълъ пебнеште, фъръ а сімъ вроо кълдъръ днъ касъ. Тóте лециле, днвъцътъреле, сіла ши пеңсесе с'а'д пріпълъ пътъ акътъ де пои ка ши пъка днъ пърете. Се днъръ minnre de орвіа попорълоръ постре днкъ ши днъ прівінца ачеста.

Чи пентръка съ пъ се паръ, къмъ пои амъ скріе днъ матеріа ачеста, бвпъ бръ ка ши днъ прівінца крештерій тінерітъе къ кондіеи преа днвъцъніатъ, съ скотеи тъ довезіле практиче зна къте зна. —

Маи зітіеis Domпілоръ, съ днтрътъ днъ орі каре касъ, съмъ днръпескъ съмъ ла оръшеле тічъ de але церілоръ постре ши маи днъ скрътъ, съ лвътъ днъ чеа маи deanропе бъгаро de сімъ тóтъ стркътъа каселоръ ши а къпнблоръ ла цурапі, ка ши ла оръшенил маи de ржнди. Съ днчепетъ къ зшеle. Поятішъ, днкредін-дзъзъте къ зшеа есте днкъїтъ, пінтре ea ши зищоръ дисъ пошъ бъга децетълъ; еаръ ферестріле, ачеста déкъ ши пъ воръ фі de бърдъвъ орі хъртіе, апои фъръ дндоіель къ аз кътева окірі спарте ши ліпітъ, лемпъръ лоръ пътредъ, дестрътътъ, ціпнеле, — déкъ ле аре, déкъ кътва ферестра пъ е ціптітъ къ квіе — лърціе ши зшеite. — Съ пе днтръчетъ кътъ собъ съмъ къпнорълъ din касъ. Ачеста съмъ есте кълдітъ de олане (къхамъ) ши атътъ de таре днкътъ сімънъ а баркъ, съмъ къ аре ши зпълъ пішоръ de къпнораши din тініка (блехъ) съпдіре, еаръ апои зрлоіешнъ (хорнълъ) пе тóтъ днтрътълареа есте атътъ de ларгъ, днъ кътъ стрігоіле съ путь алерга къ тóтъ комодітатеа пе елъ днсъсъ ши днъ жосъ къларе пе тътъръ, фъръ ка съ се атітъ de фнпнціе; пріпъ кръшаре днъ асеменеа къпноръ зшті сілтъ а днфнда лемпелоръ днъ капъ de іернъ zioa піптеа totъ къ брацъріе ши totъ ашаа лвпі, къмъ леаі adscъ din пъднъ, пентръка съ пътъ днгідце апа днъ касъ ши копій днъ аштернътълъ лоръ, пентръ къ маи totъ фокълъ пе каре лъ фачъ днші трімітъ кълдъра са пе зшъ, ферестрій ши маи въртосъ пе зрлоіз афаръ, пентръка din ачееаш съ іа парте ши пъсървічеле каре іерна каэтъ ши еле маи deanропе адъностъріе отенешти.

Лнтр'ачеа атъта тікълошіз днкъ пъ e de ажъпсъ. Паре къ есте зпъ фермекъ, къ челе маи тълте къпнбре de олане афъмъ днкътъ стаі съ орбешти; апои пентръка съ те скапі de ачестъ връшташъ першніатъ, зшті сілтъ ка днъ totъ кърсълъ іернъ съ днъ днадінсъ орі зшеа орі o ферестръ, орі ши зна ши алтъ деокісе, adикъ къмъ зічетъ крепате.

*) Anzme Regulatio Silvarum din зілеле Mariel Terесіеi, маи тълте ресолвії реценшті пентръ Болгарія, ашаа пътітълъ регълътъ de пъднъ пентръ Трансілвания, къдіва артівълъ din „Пзпнеле регълатіве але Сасілоръ санкціонате днтръ anii 1794 ши 1805.

Акътъ съ пе зшті ши днъ подзлъ касъ. Къмъ есте ачела ліпітъ? Есте атътъ de віне, днъ кътъ шоречій розъзорі ла пъцъшоі пе алокъреа скапі грънціделе піптре скъндърі жосъ днъ касъ. Еаръ декътва каоа de локгітъ аре ши піфпіцъ (челарівъ) de десътъ, апои зінете ка съ пътъ децеро пічбoreе жосъ, пе къндъ къ спінparea te пръжешти ла гъра бърчои къ фокъ пе кътъ съ поді фріце зпъ тълъ днтрегъ.

Din тóте ачестаа вртезъ неапъратъ, къ днъ асгелъ de касъ de о архітектъръ атътъ de minnpatъ зшті сілтъ съ арзі лемпъ днречітъ маи тълте, de кътъ аі apde днъ алтъ касе кълдітъ de тештері ла зінціле днтречій. Че'дъ пасъ днсъ, къчі везі Dta, днрапълъ престе іернъ totъ пъ аре алтъчева de локгі, декътъ съ шергъ днъ пъднъ, съмъ комплъ, съмъ кътърътъ съмъ de фрата ши съ декълъ търече ла лемпъ пъпъ зшті днъ върфлъ тъпнелъ, пентръкъ днъ 25—50 de anі пітъ фі къ еаръ воръ креште алтеле.

Чи deokamdatъ съ лъсътъ пе локгіторіи орашелоръ ши аі сателоръ днкълзіндъсе съмъ децеръндъ кътъ ле плаче, съмъ лъпгъ фокъ de лемпъ, съмъ de балеї зскате къ търчніпі піптре еле; съ тречетъ ла ораше ши четъді de але постре. Аколо маи зпнтеів съ пе опрітъ днъ бъкътърій. „Бвпъ diminéda. Тз фагъ, че фокъ кътълътъ apde ла вої днъ къхпівъ акъ пе ла 6 бре, пъ кътва о съ фіе пъпъ орі ботежъне ла касъ?“ — „Нътъ бате жокъ жвпъне; апои къндъ се феръ кафеаоа déкъ п'омъ фаче фокълъ днъ къхпівъ dela 6 чеасъръ?“ — „Da ла къте чеасъръ безъ стъпній вонштій кафеаоа?“ — „La 9 чеасъръ.“ „De къте къпе есте ола de кафеа?“ Дете др—лвъ жвпъне, пътъ totъ бате жокъ, орі къ кафеаоа съ веа къ ола ка zama de варзъ?“ — „Еі віне, апои дар пентръче ачелъ жъратікъ ши ачеле флакърі пентръ зпъ іврічелъ ши зпъ ръшфърелъ?“ — „Че'дъ пасъ діс, пъ apdъ лемпеле тале.“ —

Acheetъ dикърсъ пайвъ алъ зпътъ солдатъ пъсквтъ din Biena къ бъкътъріеа de сасъ а зпътъ четъдінъ de фронтъ, ne dъ о ікопъ звпічікъ деспре екіомія каре се фаче къ лемпеле de арсъ днъ бъкътърійле постре. — Акътъ дисъ аветъ а черчега маи deа-пробе стркътъра ветреи ши а кътълътъ бъкътъріе постре, пентръ къ везі Dta, фокълъ се фаче пе спеселе постре. Сеъ є ватра кълдітъ днъпъ лецеа веке, пентръка съ арпчъ лемпеле пе ачееаш къ карвълъ маи фаче спесе къ скрътълъ лоръ, съмъ къ есте ватра de феръ zidzitъ днъ пърете. днъ касълъ din тълъ лемпеле apdъ deа-лвъгълъ, de одатъ преоте totъ, днъ фавбреа а 2—3 оле пътъ, днъ касълъ din зрътъ чеа маи тълъ фербіпцілъ се стркъбръ днъ пърете, еаръ пентръ б.о. ши ръшфаре ръштъне пътъ пітъ пріосслъ. Пе тóтъ днтрътълареа лемпъ се apdъ къ 2/3 пърдъ маи тълте, декътъ ар чере 2—3 оле, ши порокълъ постръ, déкъ блеле воръ фі de твчъ, пентръка съ маи трагъ ши днъ сіль кълдъръ. — Оара пръпнлътъ а трекътъ, фокълъ дисъ totъ маи apde днъ бъкътърій пъпъ съера, пентръка бъкътъріеа съші кръде остыніла de алъ маи аціда din nof пе ла 6—7 бре. — Акътъ съ днтрътъ днъ оды. Еаръш фермекътъра ла челе маи тълте касе, пентръкъ собеле афъмъ ши фнпнлъ се скоте пе ферестрій съмъ пе зшъ. Атъта пъ e dectslъ. Diminéda се фаче зпъ фокъ зеңпнпъ; пе ла 8—9 бре дисъ ферестріле се deckidъ пентръ тътъратъ; кълдъра капріцібъсъ фнпе афаръ. Алтъ фокъ прόспетъ ка днъ ка-пштеле вергнрелоръ вестале ла Рома веке.

Съ пъпнмъ акътъ, къ de екс. днтр'о четате de dôb mі касе с'ар apde преоте anі зна къ алта пітъ маи кътъ 5 стъпній de лемпъ фъръ пічъ зпъ фолосъ; съ дефіцетъ предълъ ла зпъ стъпній пітъ маи кътъ 6 Ф. тк., ла 10,000 стъпній фаче 60,000 фр. топ. копв. пе фіекаре anі жъртвідъ дндешертъ. —
(Ва вртъ.)

АДСТРІА. Biena. Се днцелене ши пе спъсъ de nimnі, къ тревіле фіапціале інтересъ пе оріче отъ че аре а фаче къ бапі, ши каре есте ачела каре съ путь зіче днъ зілеле ши церіле постре, къ пітъ тръи фъръ а сімъ звріндаа заплъ, алъ ачестві тіжлокъ de скітъ. Токма пентръ ачеста жърнлале челе тарі але къпнтале се окпъ маи днадінсъ тревіле фіапціале. Днтр'е алтеле жърнлалъ „Bandерер“ пентръка съ dea а прічепе маи віне de чеа че се скріе ши се ворбеште, траце о тікъ парадель днтр'е кърсъріле челоръ маи de фронтъ хъртій de статъ, акді de a ле соціетълоръ тарі, кътъ ши але монетеі съпнітъре пе З anі din зрътъ, adикъ пе 1853, 1854 ши 1855 Ноемвре 1. Дечі днъ ачea zi din Ноемвре кърсъріле алъ стътътъ ашea:

Пе 1853. 1854. 1855.

Металічеле къ 5%	93	83	73
Облігціоніле de статъ днъ арціптъ (din 1852)	109	93	85
Акціоне банкълъ de ескомптъ	98	96	88
Акціоне Loidвлъ агстриакъ (соціе- тате de коръбіе пе таре)	115	109	81
Акціоне соціетълъ de пілтіреа D- пірр	635	530	520

De 1853. 1854. 1855.

Акциите дръзгати ферекати de Nord	227	179	203
Облагданії п. десърчареа пътнан-			
тълг юбъцеск	90	78	75
Галбії	21	32	17
Доъзечерп	15	28	13
Карсъл дп London	Ф. 11 к. 20	12.20	10.52

Din ачестъ паралель същ альтернатива се веде, към акциите чеде таи скъпте сънт але Лойдъл; еаръ гадбини ши доъзечерп отаи астъзи таи бине de кътъла 1853 ши тълтъ таи бине de кътъла дп. 1854. —

Акът се аштептъ, към дъпъче поглът iinstitutъ de kreditъ дпши вълчепе лвъкъриме сале, ачелаш вълчепе атъл съреа валори хъртълорп de статъ ши але акциилорп, кътъла ши скъдерепа ациилорп да адръ ши арцилорп ка съ въле алъ пари. —

Tièr'a romanèsca si Moldavi'a.

Iashii. „Сtea o a Dнn'p' rei“ пъблікъ врътъорълъ ар-
тиклъ:

„Лифийцареа въле школи тилтаре.

Нъ е свътъ таи гравъл пентръ а атраце атендия въле отъ de статъ ка ролъл iinstitutъ пъблічес, дп експомія цепералъ, дп вълца въле пеамъ. История не аратъ, към скъдерепа ши реалцареа попрелорп тергъ дп кътълъ къ скъдерепа ши реалцареа лорп торалъ; е де тиратъ дечи, към ачестъ de не врътъ фіндъ фікъ вълчареи iintелектуале, вълторииме попрелорп, дп цепере, ле алъ лепевитъ крештереа.

Тотъл, iinstitutъ пъблікъ есте база ши съгрънда вълторииме въле попорп. Iinstitutъ сале нъ воръ аве темеи, вълторииме сълъ ва фі ла вълъ-вълца ши дпвълареа вълчилиорп, дакъ iinstitutъ пъблікъ, крештереа, нъ ва фі чеа дптилъ даторие пентръ гъвернъ.

Афаръ de пеферічите дптилълърп, попреле челе пътернічес алъ фостъ челе таи лвълът, челе таи дпцеленте. Дп тимпъ модернъ, импортаца iinstitutъ пъблічес, а крештереа, е дпкъ таи серіосъ. Де лвълъ дп прівіре прінчіпіле статорииче а ле чивілісаціеа модернъ, не пътешъ дпкрединга, към орі че попорп n'ap врътъ ачесторп прінчіпі, ар фі вълп попорп менітъ аши стерце пътеле din картеа пеамърілорп. Де ар врътъ тотъ ачесторп прінчіпі, рътъндъ дпсъ дп врътъ челорълът попорп, ар фі пе дпчетъ віктіма въле пе дрепгъдъ терітате. Ачеста са дптилълълъ аторп пеамърп, ка ши позъ ромълълърп!

Дп адеъръ че е чивілісаціа? Да пои тоцъ репетезъ ачестъ къвълътъ; тълдъ зикъ къ съпт бъменъ de алъ позъпрезечеле съ-
колъ; дап' дп пъререа пъстръ пъдінъ се дпцелегъ не дънши. Чивілісаціа есте, спре ферічіреа въле пеамъ, ши дп вълца са, пъ-
переа дп фантъ а адеърълъ дескоперітъ de штіпнъ. Лецилълъ
овсервъндъ торавъриме, ши дпвъндъ iнтереселе дескопере форма-
не асігрэзъ френтълъ фіекъріа; артістълъ тъ фаче съ admіръ
поесіа патріе; ошъл de літере дпфрансъеедъзъ вълца таи ад-
ресъндъсе ла інтеліценда ши аморълъ таи, ши къндъ агропомълъ
пачпікъ дпвълъште продъктълъ кътилълъ, елъ контрівъште дъпъ-
тъсъра'я ла просперітатеа пъблікъ; капітапълъ, патріотълъ кон-
десъ de штіпнъ, дпсъфлатъ de съвенірілъ ероілорп патріе, те-
дитеазъ скъпареа ши търіреа дерил при тіжлокълъ че къръшъ гъл-
чевъриме дптръ чеи тарі.

Че пътълъ дпсемпа вълп попорп съртапъ de оменъ, adікъ съртапъ de тотъ, дптръ піште попорп чивілісате, че есте а зіче,
дпзестрате de тотъ тіжлобчеле?

Че пътълъ дпсемпа пои роцълъ дптръ паділъ чивілісате?
Чеа че констітъ чивілісаціа есте спечіалітатеа: воімъ а зіче
de осъбіреа ши перфекціа тесерійлорп. Опълъ сълбатікъ дпшъ фаче
тотъ челе de треънълъ лві; вълп барбаръ дпшъ прегътеште тълте
din челе чеи съпт de певоіе; вълп отъ чивілісатъ, ла о падіе чи-
вілісатъ, iea dela mi de тесеріашъ лвъкъриме de дпдестъларе. Да
вълп пеамъ барбаръ, вълп отъ de гъвернъ, (дакъ гъвернъ се поате
нъмі атъпчі), трече дела о функціе ла алта ка кътъ ар фі дп
тотъ de о потрівъ de дівачій. Din жъде се пътеште комендантъ
de босте; еар' din ачестъ функціе трече ла орі каре алта; къчі
ла асемпене попорп форма сътълъ. Неамъріе de астфеліг, de
ши потъ аве формеле чивісацие, тотълъ съпт дпкъ барбаре. Дп
ачестъ сънсъ апікъндъ таи алесъ овсервациа са ла торавърі, ма-
релъ Napoleon a zicъ de неамълъ тъскълескъ: „Grattez le
Russe et vous trouverez le Tartare.“ Ши дп адеъръ а аве
форма нъ е totъдесна а авеа ши спірітълъ; а воръ чивілісацие
нъ е а фі чивілісатъ, прекътъ а воръ симтименте нъ е а ле ши
аве, а воръ de штіпнъ нъ есте а о ши къпъта.

Мълдъ din кончетълъ поштрі спънъ de пъблічітате, de арте,
de штіпнъ, de патріе кіаръ; дап' ачесте ръсъпъ дп греле лорп
ка ши аріеле пеамърілорп компасітори дп гра лъстарілорп

поштрі; ка ши евреи дп піра постълъ карп' пеорзандъ традіція ши
спірітълъ леде лорп ое търпінескъ ла піште практиче рідікъле;
ши аи поштрі саи чеи таи тълдъ din аи поштрі не таи авъндъ піч
din традіціяле че алъ фъкътъ de амъ фостъ вълп пеамъ респектатъ,
піч къпощтіцеле че ар' фі дплокътъ ачеле традіції, репетезъ дп-
зъдарп къвітеле патріе, прогресъ, чівілісаціе, фъръ а къпощті
сесълъ лорп.

De ар' фі дптр'алъ кіпъ, с'ар пітє дпцелене indiferencia че
се веде пентръ бінелъ пъблікъ, лепевіреа дп каре алъ рътасъ пъ-
ръєйтъ iinstitutъ пъблікъ, плекареа челоръ таи тълдъ din тре прі-
вілєціація поштрі пентръ двіштапълъ че не алъ дпжкътълъ дпера,
ръпіндъне Бесарабія, дпвіндъне статорнікъ вонца са прін кон-
сулъ сеi ка съ не acіgързе пеіреа; плекареа де а дпдъші
днідатъ орі че адеъръ че жігнеште вр'въл iнтересъ пелеті-
тішъ? — шчл.

Dap' тълдъ зикъ: де че съ не deckoperітъ рапеле, къчі не
dicpreuziitъ дп окі стрыпілорп! Такъ а спуне адеърълъ есте
а не dicpreuzi, ачестъ dicpreuz не ве серві дп віторія. Соко-
тімъ къ дптр'е пріваді съптомъ даторі къ політесе, еар' кътъ
націе къ адеърълъ.

Нъ тъ ашестекъ дп віаца пріватъ а вълі фонкціонарп, дап'
акtele сале че тъ прівескъ ле denunçiai крітічес пъблікълъ.
Къндъ вълдъ дърътълътъреа iinfâncie а вълі inimică, че вонца а не
котропі, гандія прін тоате тіжлоачеле а не diné дп дпжо-
сіре дпзъдъшіндъ орі че desvâlire а instinktъ, а факътълъ
лорп падіонале, о denunçiai компатріоділорп таi спре феріре дп
віторія.

Ши дп ачестъ свътъ, чіпе нъ штіе къ iinfâncie тъскълескъ
алъ діntіtъ не дпчетатъ а дърътъ шкіоле, пентръ noі сінгърълъ
тіжлокъ de скъпаре. Дп тімпъ ле паче леа пъсъ педіч іntreіa
ши віолінца; къндъ ni с'аі оквнатъ дпра къ артеле, еле с'аі
префъкътъ дп касарпії съл спітальрп, прекътъ с'аі дптилълътъ таи
къ стагорпічіе дп дпра рошъпескъ.

Авіа скъпарътъ де iinfâncie ачестей греле протекцій, ши чеа
дптилъ idee а патріоділорп алъ фостъ пентръ iinstitutъ пъблікъ.
Ера статорнічітъ а се трімете пе фіе че алъ, вълп пътерп de
елеві не копта статорлъ ла факътълътъреа стреіне. Дп кърсъ de
тълдъ алі акътъ, din къвса iinfâncie протегвітобе нъ се таи трі-
тесесеръ.

Лисфіршітъ с'аі трімесъ шесе tineri, не каре п'ї соко-
тімъ de кътъ ка чеи dіntъ, кърора de сінгъръ воръ вріна а се
трімете ши алді кіаръ дп ачестъ алъ. Партикларії факъ ши таи
віоле. Фатіліле веікі ши астълъ къзъте, адкъндъші аміто къ іг-
поранда лорп ле алъ фостъ сінгъра кавсь de къдере съл къртві-
реа Dostpilopр фапаріоцъ, дпші тріметъ, челе таи тълте, філъ ла
іпотрікіе пе ла впіверсітълъ стреіне.

Гъвернълъ че требвіе съ къпосъ таи віоле дпкъ певоіа de
бъменъ че се сімте дп тоте спечіалітъдіе, еар' таи алесъ дп
арта тілітаръ, афльтъ къ не de о парте алъ трімесъ треі елеві
дп шкіоле астриаче, ши алді треі дп шкіоле франчезе, дп
каре вълп пентръ арта тілітаръ; еар' не de алта, de съптомъ
віоле дпкредінда, с'ар фі хотържтъ дп сінгършітъ а дпфінда
кіаръ дп дпра ши о шкіо тілітаръ.

I. Лека, елеві din школа політехнікъ din Парижъ.

(Va urma.)

Бакършітъ, 21. Нбре в. Бллетінълъ о. adзче вълп оіцъ алъ
Dostpilopр дереі, прін каре се търещте преузъл спортації бъка-
теръ. Ачела съпъ аша:

„Кътълъ сімтълъ адіністратівъ естраордінапр!

Лъндъ дп въгаре de сімъ кіевіріеа сімтълъ адіністратівъ
естраордінапр, че не с'а съпълъ прін рапортълъ дела 17. Нбре къ
Nр. 10,544, авъндъ дп ведере скътпетеса че пе дпчетатъ креште
а продъктелорп ши ліпса de каре съптомъ амерінда!

Порунчітъ: ка пентръ продъктеле кътъе нъ воръ фі еспор-
тате афаръ din Прічіпатъ дп кърсъ de 2 лві, сокотіте din zioa
пъблікълъ ачестълъ оіцъ прін вллегінъ, такса еспортациї съ се
плътескъ, de кіла таре фъръ оссіре: пентръ гржъ леі 16, пентръ
порутълъ леі 8, пентръ орзъ ши овълъ леі 5.

Департаментълъ фінанци ва лза тъсърі пентръ adзчереа да
дпдеплініре.

(Зрмеазъ іскълітъра Мърії Сале.)

— Дп търгълъ оборълъ de Марці ла 8. але кір. лві Нбре
с'а зрматъ вънзареа иродъктелорп ши а вітелорп къ преузъліе че
се дпсемпнэзъ ши апътъ:

Гръвлъ а венітъ ла оборъ; дап нъ с'а въндътъ фіндъ къ н'а
венітълъ брътарії ка съ къпнре.

Оръзълъ кіла къ леі 120, 116 ши 115. Овъзълъ кіла къ леі
113 ши 110. Мълаілъ окаоа къ парале 18, 16 ши 14. По-
рътълъ окаоа къ парале 12 ши 11. Фасолеа окаоа къ парале
36 ши 32. Ліптеа окаоа къ парале 48. Меілъ окаоа къ пар.
8 ши 7. Фълъ n'a фостъ спре вънзаре.

Перекеа de boi de măna 1-й кз леі	450.
Idem " " 2-я "	370.
О вакъ стеарпъ тъна 1-й "	185.
Idem " " 2-я "	160.
Idem " " 3-я "	134.

(9 леі факъ 4 сфанц.)

Cronica strânsa.

СВЕДИЯ ші Норвегія. Пътъ актъ се ворбіръ тълте, преа тълте деспре ресултатълъ місіонеі үндер. Капроберт ла кабінетълъ din Свedia. Актъ скріе „Констітюшніоналъ“, къмъкъ de ші нз с'а днкіеітъ къ Свedia пътъ актъ врео конвенціоне тілітаръ, тотъш ма о үнре ші о аліандъ стржисъ къ апъсенії с'аі ашезатъ база чергътъ. Капроберт аша даръ днші дншліні місіонеа че і о днкредінцъ Ліпператълъ; елъ кътъ пълслъ опініоне пъвліче дн дера ачеста, ші се пътъ дн естасъ, къндъ възъ атъта днсфледре дн порорвлъ сведікъ кътъръ каса апъсеніомръ. Пріміреа лві чеа стрълчітъ е тарторъ ла ачеста. Чеа че прівеште ла ба-селе аліандъ війтобе, апоі Свedia с'а декіаратъ, днпъ штіріло маі ніоі de Парісъ, къмъкъ днченпіндъсе оперъчніле ресбоініче дн Мареа балтікъ ші Фінландія ла прітъвара війтобе къ енергіе дн контра Ресіеі, атъпчі Свedia ва колкъра дншрэгнъ пегрешітъ. Кабінетълъ Сведікъ адікъ се респікъ кътъръ Капроберт кам аша : Свedia днкъ е де пъререа апъсеніомръ, ші е копвінсъ, къ дескъ стателе пордіче с'аі декіара дн контра Ресіеі потрівітъ къ опініоне пъвлікъ, атъпчі ресбоілъ днданть ар требі съ се фінбокъ ші Ресіа ар фі сілітъ съ чеаръ паче. Свedia днсь днкъ нз се афълъ дн старе актъ а пъші не дрътълъ ачеста, пътъ къндъ нз ва үрта о отържре din нартіа апъсеніомръ къмъкъ ресбоілъ ачеста поте фі ші скітвъчіосъ, адікъ Свedia фаче калкълъ пе фолбосе din ресбоіхъ, еар' нз вреа а се лвіта ші аші върса сжпцеле Фъръ предівъ, днпъ кътъ се пропозіціаръ апъсенії, къ нз ворѣ а окна пічі о памът de пътътъ.

Де ачі се веде къ дн ноддъ се поте прегълі о гръпаре ніоі de пътърі. — Dанимарка се ва аръта маі греа днтръ дн-воіреа са къ політика апъсень, фіндкъ еа е трасъ ші дн каса въ-мілъ дела Сандъ къ стателе amerікане, каре претіндъ къ нз ворѣ маі пътъ пічі о ватъ de тречеръ; апоі Франца ла касъ къндъ с'аі алътъра Dанимарка ла аліандъ еі, ар днтра дн діферінцъ къ стателе вітіе din Amerіка, ші Пресіа ар ста къ totъ adhensълъ а десмънта пе Dанимарка ші а о днкълі къ інтереселе ачесте.

Нъмаі ешіндъ ла тапетъ ші ачесте днтръчніле деспре Мареа балтікъ, деспре Dapdanелеле пордіче, крідемъ къ поте съ се пъпълъ капътъ къ темеів ла діферінцеле ші ла Фокълъ ресбоілъ днтръ пътъріле лвітъ, къче Мареа пегръ ші стржитъреа de Кон-стантінополе е соръ de кръче къ Балтіка ші стржитъреа сандікъ ші зна ші алта съпът прада ла каре окісе Ресіа пентрка съ потъ днбръдоша къ атъндъ брацеле івбіта еі Европъ ші съ о стржитъ дн сінъ пътъ о ва търті днпъ вобіз.

МАРЕА БРІТАНІЕ. Дн Londonъ се цінъ дн 28. Нbre впъл консіліе de кабінетъ, каре се зіче, къ ар фі автълъ de обіектъ прелімінаріе пентръ пегодіаціоні de паче, чеа днпълін се кріде, къ пентръ ачесте лвікъръ моментъсъ с'аі кіематъ ті-пістри de пе ла віле, ка съ фіе тоді de фадъ, аша крідъ ков-деніштій пе къндъ алії цінъ мітінгнъ, къ демістръчніле de а аръта, къ пътъ пътъріа впілъ ресбоіхъ пътърікъ е допінда еп-глезіомръ.

„Морп. Пост“ се спрітъ къ атъръчніле дн каса колон. Тівръ, ші аскіе трактареа лві антіпатіеі тілітаре ші чівіле а аустріачіомръ. Елъ скріе днтръ алтеле ачесте: „Ареетареа лві Тівръ е впъл актъ каре провоікъ о пъшіре енергікъ пеміжлоітъ а гъбернълъ бріта-нікъ, пентркъ Тівръ а фостъ дн pantrъ de колонелъ дн армата брітанікъ, ші пътъріа впіформа рефініеі епглітереі пе тръпъ, апоі елъ се афла кіаръ дн фанталъ днплінре а даторінделоръ сале ка офіціръ брітанікъ.“ — „Декъ а комісъ елъ врео крітъ, ачеса а фостъ къ впілъ самъ de патъръ політикъ. Декъ Тівръ дн пъсъч-ніеа са ка офіціръ брітанікъ ар' фі тъпнъ deodatъ пе теріторіе аустріакъ, атъпчі къ впілъ самъ, къ дерегъторіе днпърътъшті пе йаръ преа фі респектатъ пічі впіформа пічі рапглъ. Dap' арес-тареа лві Тівръ се днпътълъ пе теріторіе Сълтапълъ — дн-тръвъ локъ, дн каре елъ авеа totъ атътъ дрептъ de а фі ск-тітъ, ка кътъ с'аі фі афлатъ ла армата брітанікъ дн Крімъ. Гъ-бернълъ аустріакъ нз і се квіне есекітареа дрептълъ de domni-торіе дн Прінчіпіе каре формéзъ о парте констітутів nedec-пърдівіль а імперізлъ тврческъ, пріп үртаре поі нз пътътъ пъті актълъ ачесте din үртъ алъ дерегъторіелоръ аустріаче de кътъ о вътъшаре дръ а дрептълъ стателоръ.“

Дн Франца нз с'а прівітъ актълъ ачеста къ агъта съченті-вілітате, днкътъ съ се погъ пріві de o семъпълъ пентръ діферін-де, чи і се дншіръ пъкателе къ ad. Tіvр дн Хелвеціа а фъбрітъ фе-лібріте таінъчнілі дн контра Аустріеі ші дн Бжкремшті а дн-демнатъ пе солдатъ аустріачі, ка съ десертеze ші къ Аустріа а лвікъратъ аічі дн пътъріа днпълівъ съ дрептъ жърідікіонілъ, каре і компете днпъ трактатъ ші дн фантъ, асупра твтъроръ съді-лоръ аустріачі din Прінчіпіе, ші пе кътъ дръ окнапіціонеа есер-дзъзъ ші жърідікія тілітаръ асупра indibizіомръ, каре съставъ ле-гътъпълъ тілітаре.

ФРАНЦІА. Дн Парісъ таі чеа квілізъ о спресіоне фірте пімерітъ а лві Gизот деспре квілізтареа Ліпператълъ Наполеон din 15. Нbre, къндъ къ днкіеіререа еспа-съчпі; елъ пътеште а-честа квілізтаре къ о політікъ адънкъ: „дрептълъ de вотъ цепе-ралъ аплікатъ ла діпломаціе.“ Ва се зікъ поге, къ пътай ачеле пътърі поте аштента ка съ лі се пріндъ дн сантъ квілізтаре діпломаціе каре ворѣ квіпште дрептатеа касеі европене. — Din алътъ парте се кріде, къ Франца прегътеште впъл алътъ днпърътъ de статъ, чеа че се потрівеште къ калкълъ чеа факъ жърпале епглізъ деспре спеселе ресбоілъ Францеі, къмъкъ ad. Франца фаче спесе пе тотъ септъмъна къ ресбоілъ de впъл мі-ліонъ ші жътътате стерліпці (15,000,000 фіоріні аустріачі), каре дікъ е аdevъратъ, апоі жертфа Францеі пентръ каса европеанъ кътъпълеште фірте тълтъ дн кътъпъна претенсіонілъ. —

Се маі тіръ лвітъ дн Парісъ, кътъ de рецеле Пресіеі дн квілізтареа са de тропъ n'a atincъ пічі пріп треакътъ трактатълъ de 2. Дечетъбр 1854, че л'а днкіеітъ Аустріа къ апъсенії, ші діпломації франчезі крідъ къ нз ворѣ трече 8 зіле ші Аустріа ва съптскріе ші впъл алътъ трактатъ къ апъсенії, ка о декіараре de ресбоілъ дн контра Ресіеі, каре фатъ днсь пътай пріп евені-штъ се ва пътіе коптрова.

ПРУСІА. Берлінъ, 29. Ноемъбр. Deckidepea парламен-тълъ пріп днпъші рецеле, прекът се арътъ дн Nr. tr. се фъкъ астъдатъ къ о соленітате, къреі асеменеа маі фесесе пътай дн a. 1847 къндъ се deckіce чеа din тъіе dietъ цепераль а Пресіеі. Рецеле адікъ нз пътай роеті квілізтаре de тропъ дн пер-сонъ, чи днпълъ соленітате пофті дн палатълъ съ дпе тої депітациі атълітіоръ касе ла впъл дежнъпъ рецескъ. Се днцелене къ тої тетърі dietеі се афла дн галъ таре. Ачесте днпъріеіръ се есплікъ ашea, къ рецеле астъдатъ пе о днпъріеі таре ппв-тai дн леалітатеа dietеі, чи totъбодатъ ші дн попорвлъ шіе съ-пъсъ. — Днтръ алтеле квілізтаре de тропъ нз аре, кътъ am zіche, сімбэр преа тълтъ; чи нз се квіне а зіча, къ челе таі тълте квінте de тропъ ворбескъ тълтъ маі пъдінъ de кътъ аі съ днп-десе-ліці та днпъші dіntrjпселе; ба впеорі се ретакъ лвікъръ de таре днпсемітътате, пентркъ ашea ва фі чеа жрпале днпълъ скопълъ пеі політічe маі днлалте.

Дн квілізтаре de тропъ се atinque ші скітпетеа domnitóre, чеа че ші таріта ворбіре, пентркъ дн аdevъръ локітіоръ Пресіеі съфере астъдатъ престе тъсъръ греі de сърчіа ші ліпса че дн апасъ. —

САККОНІА. Гъбернълъ din Сакконіа а опітъ пріп впъл е-місъ тої ванії дн хъртіе din ціра са, каре съпъ пе съмъ маі таре de 10 талері, фіе ачеста банкноте, орі облігациі de статъ, ші ачеста пе лвіпгъ аменінцаре de nedéпсъ дн ванії de 50 та-лері. Ачеста е о репресаліе ла опріреа че о фъкъ Пресіа totъ пентръ ванії de хъртіе днпъчіпіації.

DANIMARКА. Цепераль дн Капроберт днпълъ сокіреа са дн Копенхага Danimарчей dede рецелі о епістолъ автографъ а Ліпператълъ съ. О масъ стрълчітъ дн палатълъ еквестръ Крісті-апборгъ се dede лві Капробертъ ші се афла фадъ афаръ de no-табітъціле челе de къпетене ші Прінцілъ кліропомъ Ferdinand. Пе 29. Нbre е дефіптъ зіва къліторіе лві Капроберт кътъ Парісъ. —

БЕЛЦІІД. Жърпалъ „Le Nopd“ вреа а сперіа лвітъ, къ Наполеон алъ III. ва аменінца стателе ка впілълъ съ ші зіче, къ пътай Ресіа ва траце къштігъ din ресбоілъ орієнталь, къче са ва траце сімінатіе стателоръ пентръ къ вреа съ цінъ кътъпъда дрептъ а Европеі. — Апоі вреа се маі днпъріеі пе о Францъ зікъндъ, къ дақъ Наполеон нз ва ста съ факъ паче аша кътъ пофтеште опбреа твтъроръ пътъріоръ ресбоітобе, елъ о ва пъдіо ка ші впілълъ съ. —

Кърсъріле ла бзрсъ дн 7. Дечетъбр к. п. сіаі ашea:	
Аціо ла галвіні днпъріеішті	15 1/8
„ „ арціптъ	10 1/4
Акціїе ваніїлъ	916
Aціо дн Брашовъ 8. Дечетъбр n.:	
Азрвлъ (галвіні) 5 ф. 17 кр. тк. Арціптълъ	13 %.